

สถาบันอิสลามศึกษา

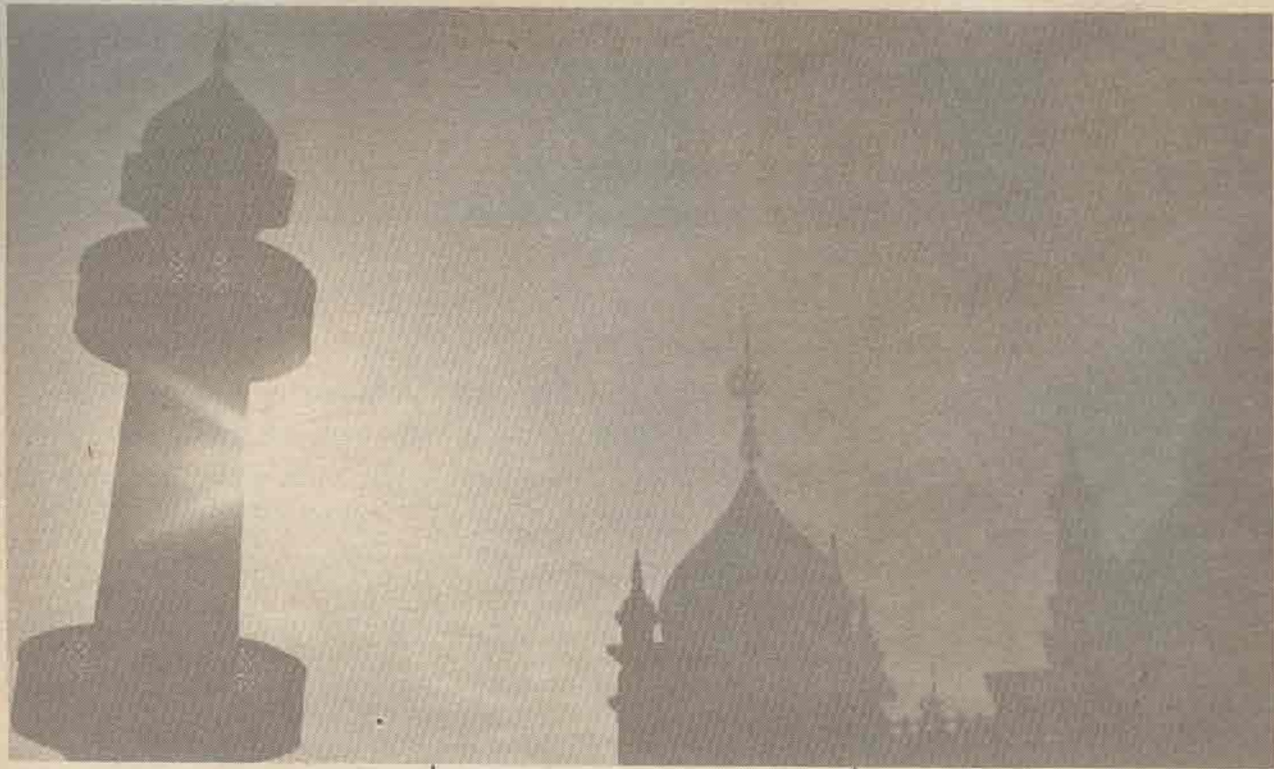
สมเจตน์ บากเสวี

การจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา ขึ้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สืบเนื่องมาจากความพยายามในอันที่จะแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา) ซึ่งเป็นพื้นที่พิเศษที่ค่อนข้างจะมีปัญหายุ่งยาก สลับซับซ้อน เนื่องจากมีปัจจัยที่แตกต่างกันหลายประการ และเป็นปัญหาที่สะสมหรือรั้งมาวม ไม่ว่างจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม หรือสภาวะที่แตกต่างกันทางด้านความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ทั้งทางด้านศาสนา และภาษาพูด ซึ่งประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส จะนิยมพูดและใช้ภาษามลายูปัตตานีในชีวิตประจำวัน ได้

มีการกำหนดเป้าหมายและนโยบายเฉพาะของพื้นที่อย่างชัดเจนโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้เสนอเป้าหมายและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกำหนดเป้าหมายและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2521 และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาถึงความสำคัญในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้เสนอรัฐบาลพิจารณา กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และมาตรการการพัฒนาพื้นที่เฉพาะจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ส่วนที่สี่ : การพัฒนาพื้นที่เฉพาะและการพัฒนาเมือง บทที่ 6 (หน้า 169-174) โดยกำหนดให้จัดตั้งศูนย์การศึกษาศาสนาอิสลามที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามทุกระดับจนถึงขั้นอุดมศึกษา

สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้มีกาว่าดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องตามบทบาทและภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย โดยได้ดำเนินงานเกี่ยวกับสถาบันอิสลามศึกษา ตั้งแต่ปี 2515 หากยังมีได้กระทำอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด

เพื่อที่จะให้สถาบันอิสลามศึกษาเป็นหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน โดยเฉพาะกลุ่มนักวิชาการมุสลิม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาเพื่อระดมและประมวลความคิดเห็นมากำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และแนวนโยบายเพื่อจะจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษาซึ่งได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 27-29 พฤษภาคม 2528 สามารถสรุปเป้าหมายที่สำคัญทางสถาบันอิสลามศึกษาได้ดังนี้

1. สถาบันอิสลามศึกษาจักดำเนินการ โดยยึดเอา อัล-อิสลาม เป็นบรรทัดฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและของสังคมมุสลิมโดยส่วนรวม

2. สถาบันอิสลามศึกษา จัด

ตั้งขึ้นเพื่อให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สามารถมีความสัมพันธ์ติดต่อกับต่างประเทศได้ โดยเฉพาะประเทศมุสลิม ทั้งนี้เพื่อความร่วมมือทางด้านวิชาการศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกันและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

3. สถาบันอิสลามศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปี 2528 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาเพื่อจัดทำโครงการให้บรรลุผลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 คณะกรรมการดังกล่าวได้เสนอโครงการจัดตั้งในลักษณะสมบูรณแบบในรูปแบบของ “สถาบันอิสลามศึกษา” สภามหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ ในคราวประชุมครั้งที่ 108(7/2527) เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2527 มีมติเห็นชอบโครงการจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา และให้มหาวิทยาลัยดำเนินการเพื่อตราในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งตามกฎหมายต่อไป

หลักการและเหตุผล

จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูลและสงขลา ประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทำให้ภูมิภาคนี้มีลักษณะแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่มีอยู่ในขณะนี้ และเป็นส่วนที่ค่อนข้างจะมีปัญหา และสลับซับซ้อนยุ่งยากกว่าภาค

อื่น ๆ เนื่องจากมีปัจจัยเกี่ยวข้อง ที่แตกต่างกันหลายประการ และเป็นปัญหาที่สะสมเรื้อรังมานาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม หรือสภาวะที่แตกต่างกันทางด้านความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ปัญหาศาสนาและภาษาจะเป็นปัญหาที่สำคัญมากที่สุด จำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องได้รับการแก้ไข

การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาตินั้น จะต้องเน้นหนักทางด้านสังคมจิตวิทยา จำเป็นจะต้องกระทำพร้อมกันไปทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการพัฒนาการศึกษาที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผลการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมาปรากฏว่าอัตราการไม่รู้หนังสือไทยของประชาชนในพื้นที่นี้ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ ทั้งนี้เพราะประชาชนพูดและใช้ภาษามลายูปัตตานีในชีวิตประจำวัน และไม่ค่อยนิยมสนับสนุนให้บุตรหลานได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสถานศึกษาของรัฐหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับเท่าที่ควร เนื่องจากนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาของรัฐบาลยังไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น แต่จะสนับสนุนส่งเสริมให้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งแปรสภาพมาจากปอเนาะ ตั้งแต่ปี 2509 และเมื่อจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนก็จะมุ่งหวังในการศึกษาต่อให้สูงขึ้น แต่เนื่องจากยังไม่มีสถาบันการศึกษาทางศาสนาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่จะสามารถรับนักศึกษาเหล่า

นี้เข้าศึกษาต่อได้ และสาเหตุประการสำคัญคือหลักสูตรและเนื้อหาวิชาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับหลักสูตรของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐยังไม่สอดคล้องกัน ทำให้ไม่อาจสอบแข่งขันหรือไม่สามารถสอบแข่งขันเพื่อเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาภายในประเทศได้ ดังนั้นผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมุ่งศึกษาในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ถึงร้อยละ 84.28

รัฐบาลจึงได้กำหนดให้จัดตั้งศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามขึ้นที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามทุกระดับจนถึงชั้นอุดมศึกษา ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังดำเนินการเสนอโครงการจัดตั้งต่อรัฐบาลในลักษณะสมบูรณ์แบบในรูปของ “สถาบันอิสลามศึกษา” อันจะเป็นสถาบันทางการศึกษาศาสนาอิสลามเป็นแห่งแรก และแห่งเดียวของประเทศไทย โดยจะทำหน้าที่ผลิตกำลังคนทางด้านอิสลามศึกษาและเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนด้านอิสลามโดยเฉพาะ

สถาบันอิสลามศึกษาจะเป็นศูนย์การเรียนการสอนวิชาศาสนาและศิลปวิทยาการเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเพื่อสนองความต้องการของชุมชนมุสลิม ในการศึกษาศาสนา ระดับสูงโดยมีคุณภาพและมีมาตรฐานได้รับการรับรองคุณวุฒิ เพื่อเป็นทางเลือกให้นักเรียนมุสลิมที่จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลาม ได้ศึกษาต่อภายในประเทศ แทนที่จะไปศึกษาต่อในต่างประเทศ และจะเป็นการจูงใจให้ผู้ปกครองและประชาชนได้เห็นความสำคัญของการศึกษา เพื่อจะได้สนับสนุนบุตรหลานให้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่สูงขึ้นในสาขาวิชาชีพแขนงอื่น ๆ แทนที่จะเป็นการศึกษาวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว ที่สำคัญก็คือจะทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นที่นิยมของประชาชน จะได้มีการตื่นตัวเพื่อพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐานเพื่อผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพให้สามารถสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาภายในประเทศได้ ซึ่งจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและเงินตราของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

นอกจากนี้สถาบันอิสลามศึกษาจะอำนวยความสะดวกทางราชการในการเป็นแหล่งของความรู้ทางศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับที่จะใช้ประโยชน์แก่ทางราชการ และในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศตะวันออกกลางได้เป็นอย่างดี ทั้งจะเป็นศูนย์ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนต่อไปในอนาคต

ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถาบันอิสลามศึกษา

1. เพื่อนำอัล-อิสลามเป็นแนวทาง และบรรทัดฐานในการดำเนินงานของสถาบันอิสลามศึกษา
2. เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
3. เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลาม

4. เพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่
สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมและจริยธรรม
ให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่า
แก่บุคคลและสังคม

5. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ
อันดีและความร่วมมือระหว่างชุมชน
และสังคมมุสลิมกับกลุ่มวัฒนธรรม
อื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของสังคม
ไทย

6. เพื่อความกลมกลืนและ
บูรณาการแห่งชาติของประเทศ
สถานที่ตั้งสถาบันอิสลามศึกษา

สำนักงานชั่วคราว ดึก 18 อาคาร
ศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ มหา
วิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานีหมายเลขโทรศัพท์ (073)
349111 ต่อ 298

ระยะเวลาการดำเนินงาน

การดำเนินงานตามโครงการ
จัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา จะแบ่ง
ระยะเวลาดำเนินการเป็น 2 ช่วงโดย
ภายในระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ
ฉบับที่ 5 จะเตรียมการเพื่อจัดตั้ง
สถาบันอิสลามศึกษา และดำเนินการ
ในบทบาทที่เกี่ยวกับการบริการวิชา
การชุมชนและการศึกษา วิจัย ทาง
วิชาการที่เกี่ยวกับอิสลาม และเริ่ม
ดำเนินงานเกี่ยวกับการผลิตกำลังคน
ทางด้านอิสลามศึกษา ในช่วงระยะ
เวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.
2530-2534)

การดำเนินงานและการแบ่งสายงาน

สถาบันอิสลามศึกษา จัดดำเนิน
งานด้วยการอำนวยการศึกษา การ
บริการทางวิชาการชุมชน การศึกษา
ค้นคว้า และรวมถึงการผลิตกำลังคน
ทางด้านอิสลามศึกษา โดยจะจัดแบ่ง
สายงานตามความเหมาะสมกับลักษณะ
งาน ซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่าง

การนำเสนอมหาวิทยาลัย เพื่อพิจารณา
มี 3 หน่วย ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าภาค
วิชา คือ สำนักงานเลขานุการ สำนัก
งานวิชาการและบริการชุมชน และ
ภาควิชาอิสลามศึกษา
งบประมาณ

การจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา
ในระยะของแผนฯ ฉบับที่ 5 จะใช้
งบประมาณทั้งสิ้น 1.877 ล้านบาท
ต่ำกว่างบประมาณที่ได้รับอนุมัติไว้
ในแผนฯ คิดเป็นร้อยละ 4.96 (งบ
ประมาณที่ได้รับอนุมัติไว้ในช่วง
การปรับปรุงแผนอุดมศึกษา เท่ากับ
1.975 ล้านบาท) และในช่วงของแผน
พัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)
จะใช้งบประมาณทั้งสิ้น 20.0 ล้านบาท
โครงการก่อสร้างอาคารสถาบัน

สถาบันอิสลามศึกษา จะก่อสร้าง
อาคารที่ทำการของสถาบัน
ในปี 2530 เป็นอาคารอเนกประสงค์
จะก่อสร้างในรูปลักษณะที่แสดงถึง
ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง
คาดว่าจะได้รับจากกลุ่มประเทศ
มุสลิมหรือประเทศที่สนใจให้ความ
ช่วยเหลือ โดยประมาณการก่อสร้าง
เป็นเงิน 85.6 ล้านบาท

บุคลากรของสถาบัน

ผู้บริหารโครงการจัดตั้งสถาบัน
อิสลามศึกษา ระยะเริ่มต้นโครงการ
จะมาจากอาจารย์ ข้าราชการจาก
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา
เขตปัตตานี นอกจากนี้สถาบันฯ
ยังได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจาก
บรรดาผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ซึ่ง
มีอยู่เป็นจำนวนมาก ที่จะให้ความ
ร่วมมือช่วยเหลือการดำเนินงานใน
ระยะเริ่มต้นให้เป็นไปด้วยดี

ปัจจุบันมีบุคลากรที่ทำหน้าที่

ประจำสถาบัน คือ

1. นายหะสัน หมัดหมาน
ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งฯ

2. นายดลมนรรัตน์ บากา
เลขานุการโครงการจัดตั้งฯ

3. นายสมเจตน์ นาคเสวี
ทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการและหัวหน้า
ฝ่ายวางแผน

4. นางสาวปาตีเมาะ สะอ์
เจ้าหน้าที่ธุรการ

นอกจากนี้ยังมีคณาจารย์และ
ข้าราชการของมหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์ อีกจำนวนมากที่ให้ความ
ช่วยเหลือร่วมมือแก่สถาบันอิสลาม
ศึกษา ไปพลาง ๆ จนกว่าจะไ้รับ
อัตรากำลังเป็นของตนเอง
สรุป

ในฐานะที่มหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์ ตั้งอยู่ในบริเวณที่ประชาชน
ส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม
และรัฐบาลมีนโยบายที่จะจัดตั้งศูนย์
กลางการศึกษาศาสนาอิสลามที่
มหาวิทยาลัยแห่งนี้ สถาบันอิสลาม
ศึกษาจะเป็นสถาบันการศึกษาศาสนา
อิสลามแห่งแรกและแห่งเดียวของ
ประเทศไทย ที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์
กลางการศึกษาค้นคว้าและวิจัยที่
เกี่ยวกับอิสลาม สถาบันอิสลาม
ศึกษา นับเป็นความหวังใหม่สำหรับ
มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
และมุสลิมในประเทศไทยที่จะมี
สถาบันอิสลามศึกษาที่สอดคล้อง
ต่อความต้องการขั้นพื้นฐานที่อยู่
บนแนวทางแห่งอัล-อิสลาม

การจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา
นับเป็นก้าวแห่งการประสานสามัคคี
กลมกลืนของคนในชาติ อันจะ
นำมาซึ่งความสงบสุข ความมั่นคง
อย่างถาวรของประเทศชาติในที่สุด